Glas Istre, 10.11.2014, str. 36, A3

Evidencijski broj / Article ID: 15204677
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Tamna strana

Vječno mlad, nikako k buntovan, pun energije

Kad netko spomene povijest Sajma, prva slika koja mi se stvori ona je s prvog Sajma knjige u Istri. Sunčani prosinački dan, godina 1995., publika pristiže u velikim valovima, a Boško Obradović s balkona na Forumu izgovara rečenicu: "Neka nas knjiga uveseljava i oplemenjuje", prisjeća se Magdalena Vodopija ● Sajam je jedna živa i bogata forma, puna suradnika, puna zahtjeva - u stalnom traženju za novim oblicima komuniciranja i predstavljanja ideja, kaže Mauricio Ferlin

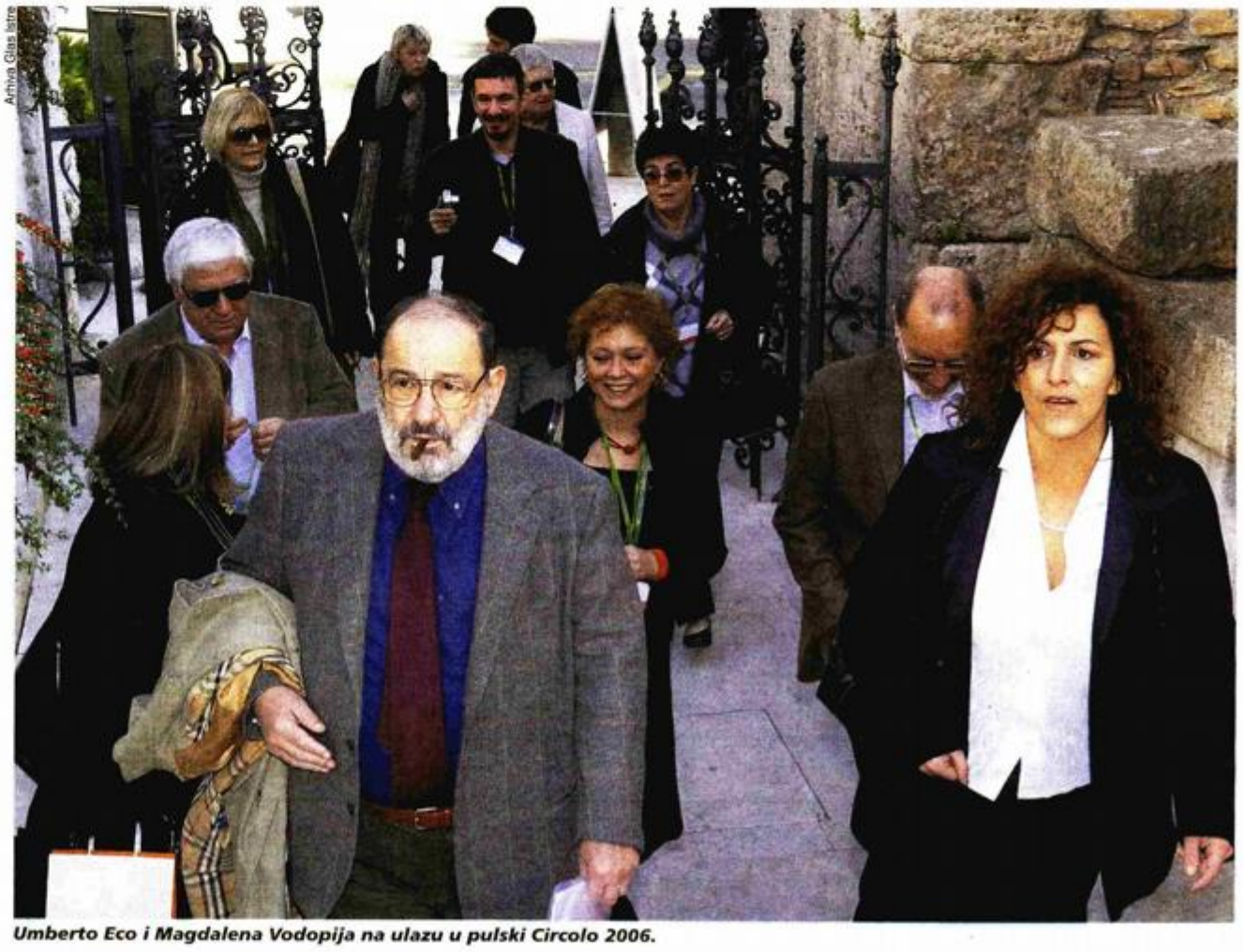
Arhiva Glas Istre

Umberto Eco i Magdalena Vodopija na ulazu u pulski Circolo 2006.

PIŠE **Bojana ĆUSTIĆ JURAGA**

PULA - Kada jedna etablirana kulturna manifestacija - a pulski Sajam knjige u Istri to jest u svim svojim segmentima - i u dva desetljeća svoga trajanja zadrži pozitivnu energiju i strast stvaranja koja je u pravilu znakovita tek za entuzijastičke kreativne početke, onda je riječ zaista o osebujnoj kulturnoj priči. U ovom slučaju, riječ je i o velikoj pravoj pulskoj priči sa šarmom.

Boškova hrabrost i originalnost

I danas, kada je Sajam čvrsto upisan na kulturnu kartu Europe, organizacijski tim Sajma predvođen direktoricom Magdalenom Vodopijom, i dalje u svojim programima njeguje i promiče topli, intimni, osobni pristup autorima i publici, nakladnicima i knjižarima. Čuva onaj plamičak strasti velikog Boška Obradovića, s kojim je sve počelo u prosincu 1995., i zbog kojeg je - knjizi i autorima u čast - sajamskih dana u prosincu Pula stvarno grad. Onakav kakvim se ponosimo, uz pokoji kratki bljesak, još samo onih sedam srpanjskih pulskih filmskih festivalskih dana. Jer, recimo, na sajamskom Doručku s autorom, nekako je sasvim normalno biti s nekim od velikih imena svjetske književnosti. Bili su tu, u kavani Mozart Doma hrvatskih branitelja, tek stol do nas, i Orhan Pamuk, i Umberto Eco, i Peter Esterhazy, i Claudio Magris, i Irwin Welsh, i Tess Gallagher, i Michal Viewegh, i Jiri Menzel, i Dacia Maraini, i Ayfer Tunç, i Tatjana Tolstaja, Aleksandar Genis... Bili su tu, a stizali su i na sajamska podnevna druženja i Sutone uz knjigu i sva velika imena domaće kulturne scene. U kolektivno pamćenje grada urezani su susreti s velikim Don Brankom Sbutegom i Tomislavom Ladanom, svim Fakovcima i trećićanskim Renatom Baretićem, nježnom Julijanom Matanović i prekrasnom Sibilom Petlevski...

Prebirući po uspomenama svatko će od nas naći neki svoj Sajam. U novinarski top pet sajamskih događaja, uz balkon na Forumu s kojeg je sve počelo, sigurno će ući Doručak s Umbertom Ecom i njegova šetnja Pulom do Circola, veliki redovi u kojima se čekao potpis na knjigu stogodišnjeg barda hrvatskog pjesništva Dragutina Tadijanovića, urnebesni susreti s Utorkašima i njihove knjige nastale u produkciji Sajma i, svakako, šiljasta pitanja Voje Šiljka. A, ususret 20. Sajmu knjige u Istri, koji će se ove godine održati od 4. do 14. prosinca u Domu hrvatskih branitelja, s nama su svoje sajamske uspomene podijelili oni koji Sajam stvaraju ili su bili dio rasta ove manifestacije.

Brojni su suradnici stvarali Sajam

O tome kako iz današnje perspektive vidi prošlost, a kako budućnost manifestacije, prva dama Sajma i njegova direktorica Magdalena Vodopija kaže: "Kad netko spomene povijest Sajma prva slika koja mi se stvori ona je s prvog Sajma knjige u Istri. Sunčani prosinački dan, godina 1995., publika pristiže u velikim valovima, a Boško Obradović s balkona na Forumu izgovara rečenicu: "Neka nas knjiga uveseljava i oplemenjuje". Želim vjerovati da su upravo te riječi, Boškova hrabrost, kreativni nerv, originalnost u svakoj njegovoj pori i dar za stvaranje čarolije ni iz čega, odredili put, ludističku notu i vječnu mladost pulskog Sajma. No, Sajam ne bi bio ono što jest bez još jednog velikog pulskog kreativca koji se pridružio Sajmu na njegovom sedmom izdanju. Radi se o Mauriciju Ferlinu koji Boška, nažalost, nije poznavao, ali kao da je, jer je nekako nesvjesno oblikovao najzanimljivije Boškove snove. Mauricio je i autor naziva Sajma - Sa(n)jam knjige u Istri i realizator najuspješnijih ideja ekipe Sajma.

Sajamska događanja točno u podne - kulturni i društveni događaj

"Sajam je jedini način koji može okupiti svu snagu domaćeg nakladništva i prezentirati u Puli sve što je nastalo, odnosno objavljeno tijekom godine dana. To je manifestacija koja Istri i Puli treba."
Tereza Pulja

U povijesti Sajma, naravno, važni su i drugi ljudi. Na 15. Sajmu, na svečanom otvorenju, izgovoreno je više od 350 imena, suradnika Sajma koji su ga godinama stvarali. Sada je taj broj puno veći. Prije svih izdvojila bih Miodraga Kalčića koji je, uz mene, najdugovječniji dio sajamskog tima. On je dugogodišnji urednik kataloga Sajma, "glas mudrosti" i "cinik" Sajma. Izdvajam i one koji su bili ključni u određenim trenucima. Sajam sigurno ne bi bio ovakav kakav jest bez Tereze Pulja, Zorana Vodopije, Zorana Simića, Alfia Klarića, Slavice Šenk, Daria Marušića, Borisa Petrovića, Laure Lukašić, Borisa Domagoja Biletića, Predraga Spasojevića, Alberta Goldsteina, Dušana Karpatskog, Alide Bremer, Nane Moferdin, Vanje Frivarskog, Deana Pavletića, Marka Bolkovića, Gorke Ostojić Cvajner, Egle Vošten, Olivere Toić..."

Ne skrivajući i da je prošlost Sajma bila turbulentna, Vodopija naglašava "trebalo je i snage i strasti, ustrajnosti i hrabrosti od male pulske izložbe knjiga napraviti najveći festival knjiga i autora u Jugoistočnoj Europi".

- No, ja ne pamtim turbulencije, pamtim samo vrhunce Sajma, vesela lica publike, posebne promocije, izuzetne autore i događaje, kaže ona i dodaje da po njoj budućnost Sajma, ako je o ljudima riječ, uopće nije upitna. Podsjećajući da je Sajam imao i jednu među-generaciju koju su sačinjavale Egle Vošten, Slavica Ćurković i Olivera Toić, Magdalena Vodopija kaže da je od te generacije na Sajmu ostala Slavica Ćurković, koja je neprocjenjiva suradnica zaslužna ne samo za sve veći rast Monte Librića, već i za sve edukativne programe Sajma.

"S knjigom u krevet" i "na autora u Pulu"

- Svoj osobni uspjeh vidim u novoj generaciji Sajma jer sam im bila mentorica. Sve su to sjajni mladi ljudi koji svojim radom i kreativnošću osiguravaju budućnost Sajma. Većina njih stasala je na Sajmu, većina njih radi potpuno autonomno svoje poslove, a njihove ideje polako preuzimaju Sajam. Rea Korani, Tina Zenzerović, Iris Mošnja, Matko Plovanić, Vibor Juhas i Nina Plovanić trebat će samo malo sreće (jer svega drugog imaju) da Sajam ostane

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Glas Istre, 10.11.2014, str. 37, A3

Evidencijski broj / Article ID: 15204677
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Tamna strana

USPOMENE S POGLEDOM U BUDUĆNOST

onformistički, pomalo i iznad svega autentičan

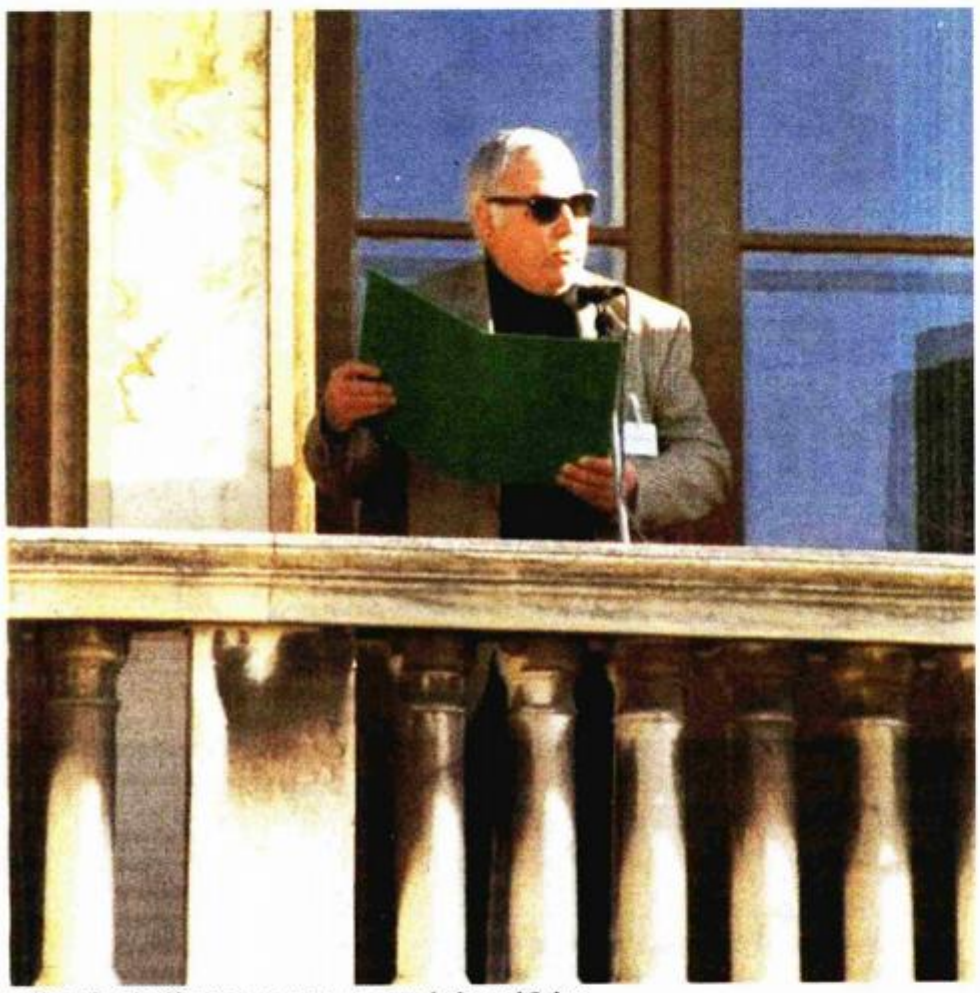

Boško Obradović, 1995. na Forumu otvorio je prvi Sajam

Sajam kao simbol odrastanja

Sa(n)jam knjige u Istri za mene osobno je simbol odrastanja, bez Sajma i Magdalene ne bih bila ono što danas jesam pa mogu slobodno reći da će on zauvijek biti dio mene. Od svih godina provedenih na Sajmu, najviše pamtim naše mnogobrojne anegdote vezane uz susrete s gostima, suradnicima (ne smijem ih odavati jer su one dio "sajamskih tajnih arhiva"), zabave i zadovoljstvo kada se napravi dobar posao i svi guštaju u tom osjećaju, kaže Egle Vošten, koja je od 2004., od samog osnutka Udruge Sa(n)jam knjige u Istri, do 2013., bila glavna organizatorica Sajma, a od 2006. godine i direktorica multidisciplinarnog festivala Jadran Polis Europa, festivala koji je iznikao iz Sajma.

M. MIJOŠEK

Mauricio Ferlin

onakav kakvog su ga njegovi utemeljitelji zamislili: vječno mlad, nikako konformistički, pomalo buntovan i iznad svega autentičan, zaključuje Magdalena Vodopija.

Njen suradnik Miodrag Kalčić, uz Sajam je od njegovih početaka, urednik je sajamskih kataloga i internetskih stranica, član Programskog odbora, kroničar... U svojoj maniri preskače prigodničarske izjave i nudi nam svoja sjećanja koja gradi uz Sajam i knjigu.

- Prosinac u gradu: bura brije, šporke ulice s ponekim pijancem, na Korzu bijele vrećice lelujaju na refulima sjevernjaka, na Forumu lutaju ulični psi..., nema se kamo! Slika središta Pule prije dvadeset godina, godinu prije Sajma.

Lani, predlani i tako redom do prvoga Sajma, unatoč buri, pijancima, vrećicama i razmnoženim psima (s gospodarima), prosinačka Pula posvuda vrvi Puljanima (stvarnim i hinjenim čitateljima) i književnim gostima (namjernicima, moderatorima, autorima, urednicima...), Sa(n)jam je knjigom festivalizirao zimski grad kako je to činio i čini film ljeti. To je zasigurno činjenica! Davni, najosobniji slogan "s knjigom u krevet" (6. Sajam), pretvorio se, prema diktatu globalizacije, u populizacijski "na autora u Pulu". Film ljeti (Arena), knjiga zimi (Dom hrvatskih branitelja), postali su pulska tradicija, obilježje i stalnost, gotovo narodni običaj, kulturna antropologija (dirty old) grada.

Katalozi (tanki i debeli, meki i tvrdi) koje sam uređivao i ispisivao bilježili su druženja s knjigom i autorima iz godine u godinu (kao i ovogodišnji koji upravo pripremamo) pisani su trag buduće kulturne povijesti grada. Katalog, standardan ili osebujan, sam po sebi i svojoj namjeni nije, niti može biti dobra knjiga, ali može biti dobar vodič do dobrih knjiga na Sajmu knjiga. Premda je knjiga financijski (u nas) i medijski (posvuda) potisnuta, nije (još uvijek) i istisnuta, jer takvo je što, duboko vjerujem(o), nemoguće iz jednostavna, esencijalna razloga: elektronski mediji, digitalni svijet zabave i površnosti, nisu ni dotakli, a kamoli dosegli fenomen dobre knjige.

Kako se čini, putnika prema Puli (gradu u kojem završavaju svi putovi) ima, a dok je njih bit će i Sajma i (dobrih) knjiga, piše Miodrag Kalčić.

Ferlin predložio slogan

On, Magdalena i Mauricijo Ferlin, otkrili smo usput, stvaraju dojmljive naslove programa i tematskih cjelina, koji postaju svojevrsni zaštitni znak Sajma. Sjetimo se samo nekih: Moćne žene, Sajam s alibijem (i varijante u godini krimića: Sajam s predumišljajem, Sajam iz nehata) Poezija je pitanje srca, Istra ispod kore, Bijelo i crno more...

Dizajner Mauricio Ferlin, kojem je ovo četrnaesta godina na Sajmu, od samog početka suradnje oblikovno pomiče granice manifestacije.

- Prva suradnja dogodila se na 7. Sajmu , kad sam Magdi predložio slogan Sa(n)jam knjige u Istri, a ona ga prihvatila kao stalni naziv Sajma, kaže Ferlin koji svoj posao na Sajmu opisuje dizajnersko, scenografsko, redateljskim.

- Točnije bi bilo reći da se bavim oblikovanjem događaja, kako ukupnog Sajma tako i nekim posebnijim programima, kao što su otvaranja, izložbe, razna predstavljanja, dodjela "Kiklopa"..., a najbrojnija grupa na tom popisu svakako su neostvareni projekti, objašnjava Ferlin u svom ferlinovskom stilu i ističe: "Sajam je jedna živa i bogata forma, puna suradnika, puna zahtjeva - u stalnom traženju za novim oblicima komuniciranja i predstavljanja ideja. To je, uz ekipu, ono što me zadržalo na Sajmu sve ove godine. Volim taj rizik i maštanje, pa iako rezultati ne dostižu uvijek moje/naše projekcije, ta igra zanosa je ono najvrjednije što se u poslu može pronaći. Meni se kroz Sajam pružila prilika raditi i komunicirati s velikim brojem kvalitetnih autora, ne samo pisaca, i to je pravo bogatstvo. U narednim bi godinama htio vidjeti Sajam kakvim ga iz godine u godinu zamišljamo u svojim najsmjelijim projekcijama, no zato je potrebno mijenjati se, rasti kroz nove ljude, publiku, struku, kulturnu politiku. Možda će budućnost to donijeti. Danas sam nekako optimist, zaključuje Ferlin, koji je, podsjetimo, i autor Pufke - velike u dame koja je na 7. Sajmu uzjahala knjigu i postala njegov zaštitni znak.

Sajam u brojkama

Svake godine na Sajmu, koji se održava u prvoj polovici prosinca, izlaže više od 300 nakladnika iz Hrvatske i regije te ga posjeti oko 60 tisuća ljubitelja knjiga, ima oko stotinu raznih događanja (predstavljanja knjiga i autora, razgovora, stručnih skupova, tribina, okruglih stolova, performansa, izložbi, koncerata...) u kojima sudjeluje više od 200 autora. Pomnožimo li sve to s 20 sajamskih godina doći ćemo do fantastičnih brojki oplemenjenih velikim umjetničkim rukopisima.

Puno ljubavi, ljepote i entuzijazma

Iako zadnje dvije godine nije na Sajmu Tereza Pulja, najpoznatija knjižarka u Istri, njegov je zaštitni znak, točnije dobri duh. Prisjećajući se prvog Sajma ona veli: "Nakladnici su tada u Pulu došli vjerujući na riječ, zahvaljujući Bošku Obradoviću, iako nisu imali nikakve garancije da će Sajam uspjeti. Bila su to teška vremena, no unatoč tome bilo je puno ljubavi, entuzijazma i ljepote u tom prvom Sajmu."

Sjećajući se i "najbolje ekipe studenata" koja je radila na tom prvom Sajmu, kada se u Puli uz grupicu entuzijasta oko Boškove knjižare Castropola okupilo 56 hrvatskih nakladnika, Tereza Pulja, kaže da se radilo 24 sata.

- Padali smo s nogu, ali bilo je lijepo. Nosili su nas i nakladnici, i kupci koji su dolazili iz cijele Istre. I, kasnije, kada smo s Foruma selili od bivše knjižare Mladost, koja je radila u prostoru današnje Turističke zajednice grada Pule, preko Castropole, galerije Diana i Capitolium, potom Stare robne kuće i bivšeg kina Beograd do Doma hrvatskih branitelja, Sajam je rastao i tu su se događali i sve žešći susreti autora. S Festivalom autora, prodajni dio sajma pao je pomalo u sjenu, no, uvijek je tu mnogo energije i svima je lijepo u Puli, na Sajmu, kaže Tereza i naglašava: "Sajam je jedini način koji može okupiti svu snagu domaćeg nakladništva i prezentirati u Puli sve što je nastalo, odnosno objavljeno tijekom godine dana. To je manifestacija koja Istri i Puli treba."

Iz sajamske arhive - bibliobus na Forumu

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr